

II. Felső-Kiskunsági tavak

III. Izsáki Kolon-tó

IV. Fülöpházi buckavidék

V. Orgoványi rétek

VI. Bócsa-Bugac buckavilága és pusztái

VII. Tóserdő és a szikrai Holt-Tiszaág

4.) Bács-Kiskun megyében melyik tájvédelmi körzet található?

Ocsai Tájvédelmi Körzet

5.) Sorolj fel országos jelentőségű természetvédelmi területet a megyéből!

Tabdi kőrises égerláp, Kiskőrösi Szücsi-erdő, Szelidi-tó, Péteri-tó, Kunfehértói holdrútság erdő, Kéleshalmi homokbuckák, Dabasi turjános, Csévharaszi borókás erdő

6.) Keress egy verset, amely a Kiskunságról szól és annak általad legszebbnek ítélt versszakát írd ide!

Igen nagy gyönyörűségemre szolgált minden egyes témában elmélyedni. Mindezt sokféle formában, különféle keretek között (tanulmányi kirándulás, szakkör, nyári táborozás) szeretném átadni tanítványaimnak. És szeretném, ha az erre járók is megismernék és szívükbe zárnák e tájat.

Látogatási engedélyt és szállást a KNP igazgatóságától kell/lehet kérni:

Cím: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága, Kecskemét, Liszt F. utca 19. 6001. Pf.

186

BORSOS KATALIN

Két kérdőív az iskolák „zöld”-ségéről

A napokban vaskos borítékot hozott a postás, amelyben mindenféle környezetvédelmi „anyag” volt. Ezek között meglepően rímelt egymásra kettő: egy kis zöld kártya, meg a Zöldszívküldi legújabb száma. (Ez a Zöld Szív Ifjúsági Természetvédő Mozgalom lapja.)

A zöld lapocska azt a kérdést szegezte nekünk, hogy „Mennyire zöld az iskolátok?”, s – többek között – ugyanezt a kérdést feszegeti a folyóirat is. És ráadásul mindkettő azzal a technikával dolgozik, hogy fősorol egy tucatnyi kérdést, amelyekre a kéredezett „becsszóra” válaszol, majd összeadja a pontokat, amelyeket a kérdőív ígér, s végül megállapítja, hogy tényleg: mennyire is zöld az iskolája.

Érdekesnek ígérkezik a két kérdés-sorozat összevetése. Vajon mit tart igazán fontosnak egy iskola „zöld”-ségével kapcsolatban a Greenpeace (merthogy a zöld kártya az ő nyári táborukban született), s mit a Zöld Szív?

Ha a kérdéseket témakörök szerint csoportosítjuk, az 1. táblázatot kapjuk

Nézzük először a *tartalmi* hasonlóságokat, bármily kicsik legyenek is azok!

1.) A növények védelmét – ideértve a „virágokat” és a fákat is – mindkét kérdőív fontosnak tartja. Jellemző különbség azonban, hogy míg a Greenpeace az *épületben* lévő *szobanövényekről* beszél, addig a Zöld Szív a környéken lévő, és főleg *vadvirágokról*.

2.) Az állatok védelme – meglepő és megmagyarázhatatlan módon – a Greenpeace lapján nem szerepel. (Bár igaz, ami igaz: a Zöld Szív kérdőívén is csak áttételesen!)

3.) Az anyag- és energia-takarékosság itt is, ott is téma. Pontosabban: a Greenpeace csak az energiatakarékosságról beszél, azzal kapcsolatban viszont már rögtön egész programról. A Zöld Szív mindkét fajta takarékoságot szóvá teszi, viszont az energiatakarékosságot csak az izzókkal, az anyagtakarékosságot pedig csak a vízzel kapcsolatban.

4.) Az újrahasznosítás (reciklálás) is olyan terület, amely mindkét lapon olvasható, bár gyökeresen eltérő területekkel kapcsolatban. A Greenpeace a szerves hulladékra (az ételmaradéokra) helyezi a hangsúlyt, a Zöld Szív a papírra.

5.) Hasonlóan aszimmetrikus a kép a környezetszennyezéssel kapcsolatban. A Greenpeace a vegyi szennyezést említi – kétszer is, nagyon alaposan –, a Zöld Szív viszont csak a dohányfüstöt. (Ez utóbbi nem is szorosan vett környezetvédelmi kérdés; sokkal inkább egészségvédelem.)

6.) Gyerekekről lévén szó, érthető, hogy mindkét lapon szerepel valamiféle akció, mozgalom. A Greenpeace lapján csak általánosságban, a másikon konkrétan: a Föld Napjával kapcsolatban.

Ezzel vége is van a hasonlóságoknak, ugyanis

7.) a globális gondokkal csak a Greenpeace kérdőíve foglalkozik (az viszont kétszeresen is),

8.) a közlekedés kérdésével viszont csak a Zöld Szív kérdőíve (szintén duplán).

9.) s végül a Greenpeace lapján szerepel még egy általában a környezeti nevelésre vonatkozó kérdés is (érthetetlen módon összekapcsolva a csoportmunkával).

	Greenpeace	Zöld Szív
Növény	Támogatja-e iskolátok a szobanövények nevelését a tantermekben és a folyósókon? Ültetnek-e fákat, bokrokat, virágokat iskolátok kertjében vagy játszóterületén?	Hagytok-e helyet iskolátok környékén a vadvirágoknak? Fogadtatok-e örökbe facsemetéket? (elültetés, folyamatos és sikeres gondozás)
Állat		Lemondanak-e tanáraitok a szőrmebunda viseléséről?
Takarékosság	Léteznek-e iskolátokban olyan program, amely az energia-fogyasztás csökkentését célozza?	Használtak-e energiatakarékos izzókat? Megjavítják-e a csöpögő csapokat?
Újrahasznosítás	Összegyűjtik-e iskolátok konyháján az ételmaradékot a sertések etetése céljából?	Gyűjtitek-e külön a papírt? Használtak-e újrapapír fűzetet?
Szennyezés	Összegyűjtik-e iskolátokban a kémiai laboratóriumi kísérletek hulladékait, hogy azok ne kerülhessenek be a folyóba? Megszüntették-e már iskolátokban az ózonréteget károsító gázt tartalmazó sprayek és tűzoltókészülékek használatát?	Dohányfüsttől mentes az iskolátok? (Tanáraitok sem dohányozhatnak az épületben?)
Mozgalom	Működik-e iskolátokban természet- vagy környezetvédő klub vagy mozgalom?	Szervezték-e akciót a Föld Napjára?
Globális	Tartanak-e iskolátokban külső szakértők előadásokat a tanulóknak a világ környezeti válságáról? Bátorítja-e iskolátok a tanulókat a világméretű környezeti témákkal való foglalkozásra?	
Közlekedés		Járhattok-e kerékpárral iskolába? Van-e kerékpártárolótok?
Környezetvédelmi nevelés	Folytatnak-e iskolátokban környezetvédelmi nevelést és csoportmunkát minden korosztály számára?	

1. táblázat

A tartalmi összehasonlításon túl érdekes a *stílusok és a szemléletmód* összevetése is:

	a.)	b.)	c.)
A Greenpeace kérdőíve:	globális	hivatalos	„felnöttes”
A Zöld Szív-é:	lokális	személyes	gyerekekhez szóló

Miből látszik mindez?

a.) A *globális/lokális* különbségre már utaltam fentebb a kérdések tartalmi csoportjaival kapcsolatban. De más témakörökben is érződik ez a hangsúly-különbség. Pl. a szennyezés témakörében is azt látjuk, hogy a Greenpeace a „távoli” folyók és az atmoszféra tisztaságát védi, a Zöld Szív pedig az „itt lévő” gyereket.

b.) A legélesebb stíluskülönbség talán a *hivatalos/személyes* szópárral jellemezhető. A Greenpeace kérdőíve következetesen általános alanyt használ (egyes vagy többes szám harmadik személy formájában): „Támogatja-e iskolátok”, „Összegyűjtik-e”, „Meggzűntették-e” stb.

A Zöld Szív lapja viszont személyhez szól, szinte minden kérdésével megszólítja a tanulókat (a többes szám második személlyel): „Hagytok-e”, „Használtok-e”, „Szervezték-e” stb.

c.) Végül az is érezhető, hogy a Greenpeace zöld lapja – bizonyos mértékig – nem is a *gyerekekhez* szól, hanem inkább a *felnöttekhez*. Ha én gyerek lennék, nemigen tudnék mit válaszolni arra a kérdésre, hogy „folytatnak-e az iskolában környezetvédelmi nevelést”, vagy hogy miféle tüzoltókészülékek vannak az iskolában. És annak sem a gyerek a „felelőse”, hogy van-e az iskolának energia-takarékossági programja (bár persze nem árt, ha tud róla!). Amiket a Zöld Szív lapja kérdez, azok sokkal inkább a gyerekek mindennapi életéhez, tevékenységeihez kötődnek.

Stílusában, szemléletmódjában tehát egyértelműen a Zöld Szív lapját tartom jobbnak.

Tartalmilag mindkettő hiányos – kissé esetleges –, ezért talán a kettő összegyűjtésével-kiegészítésével lehetne egy olyan kérdőívet összeállítani, amely jobb, hitelesebb képet adhatna az iskolák „zöld”-ségéről.

VICTOR ANDRÁS

Az ökológiai kultúra a mai iskolában

A XXI. század küszöbén az ember elérkezett ahhoz a ponthoz, amikor már választania kell a megmaradás vagy a pusztulás között. Ha élni akarunk a Földön, meg kell állítanunk a pusztító erők áradatát. Ezt a tevékenységet az értelmiségnek kell vezetnie, hiszen ő a kultúra első számú birtokosa. Amilyen sokféle az életet fenyegető veszély, olyan sokféle módon kell ellene védekezni a kultúra minden eszközével. E védekezési módok között az egyik legfontosabb az ökológiai kultúra terjesztése.

Az ökológiai kultúra fogalma

„A kultúra az emberiség által létrehozott anyagi, szellemi értékek összessége” – olvashatjuk a Magyar Értelmező Kéziszótárban. A kultúra tehát egy és oszthatatlan, csupán praktikus okokból beszélünk humán és természettudományi kultúráról. De mi is az ökológiai kultúra? Ez az egyetemes kultúrából azokat az elemeket sűríti magába, amelyek ma az emberiség megmaradását segítik elő. Épít ugyan az ökológia-tudomány elemeire, de nem azonos azzal, hiszen sokkal szerteágazóbb a hatásrendszere. Téves tehát az az elgondolás, hogy elég hatékonyan tanítanunk az ökológiát, s ezzel már automatikusan terjesztjük is az ökológiai kultúrát.